

Poštovani kolegice i kolege, predstavljamo Vam novu online tribinu Društva hrvatskih književnika:

Dok oblaci prolaze

Suvremena kubanska poezija

(Mala knjižnica DHK, 2020.)

Prepjevala sa španjolskoga Željka Lovrenčić

O prevoditeljici:

Željka Lovrenčić je književnica, prevoditeljica, urednica i proučavateljica hrvatskoga iseljeničtva, osobito onoga na španjolskome govornom području. Piše eseje, kritike i putopise. Diplomirala je komparativnu književnost i španjolski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1983. godine. Tema diplomskoga rada bio joj je španjolski nobelovac Juan Ramón Jiménez. Na istome je Fakultetu 1992. magistrirala filologiju. Prošireni i prerađeni rad naslovljen *Obrasci fantastike u hispanoameričkom romanu* objavljen je kao knjiga 2001. godine. Akademik Pavao Pavličić ocijenio ju je pionirskim radom. Doktorski rad pod nazivom *Hispanistička Croatica: Tri naraštaja čileanskih pisaca hrvatskih korijena* obranila je na Hrvatskim studijima 2011. Živjela je šest godina u Latinskoj Americi – u Meksiku i Čileu. U Meksiku je bila stipendistica Meksičke

vlade i pohađala predavanja iz hispanoameričke književnosti na dva vodeća Sveučilišta UNAM (Universidad Nacional Autónoma de México) i Colegio de México. U Čileu je radila kao profesorica hrvatskoga jezika i kulture u Punta Arenasu te kao diplomatkinja u Hrvatskome veleposlanstvu u Santiagu. Radila je i kao voditeljica područne knjižnice „Prečko“, kao profesorica španjolskog jezika, voditeljica na radiju u Punta Arenasu, voditeljica Zbirke inozemne Croatice u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Sada vodi tribine na tu temu. Autorica je dvadesetak knjiga i pjesničkih panorama. Uredila je i prevela brojne knjige. Među autorima koje je prevela sa španjolskog na hrvatski između ostalih su: Miguel de Cervantes, Benito Pérez Galdós, Juan Rulfo, Carlos Fuentes, Elena Poniatowska, Miguel Barnet, Laura Restrepo, Ernesto Sábato, Mario Benedetti, Roberto Ampuero, Andrés Morales Milohnic, Juan Mihovilovich Hernández, Oscar Barrientos Bradasic, Alfredo Pérez Alencart... Na španjolski je prevela brojne knjige suvremenih hrvatskih autora, objavljenih u Meksiku, Čileu, Španjolskoj, Kolumbiji i Boliviji. Među njima su: Dragutin Tadijanović, Zvonimir Balog, Veselko Koroman, Tomislav Marijan Bilosnić, Drago Štambuk, Miro Gavran, Branka Primorac, Sibila Petlevski, Davor Šalat, Lana Derkač...

Tekstove objavljuje u hrvatskim i stranim časopisima te na portalima u Rumunjskoj, Španjolskoj, Čileu, Meksiku, Kolumbiji i Argentini. Pridružena je članica Hrvatskoga diplomatskog kluba te članica Hrvatsko-hispanskoga društva i Međunarodnog udruženja književnika i umjetnika sa sjedištem u Sjedinjenim Američkim Državama. Bila je dopredsjednica Društva hrvatskih književnika, predsjednica Povjerenstva za književne veze, suradnica veleposlanstava Čilea i Španjolske te Hrvatske matice iseljenika. Sudjelovala je na mnoštvu književnih i znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu. Autorica je izložaba održanih u NSK i na Interliberu, te kataloga o Pablu Nerudi, Miguelu de Cervantesu, hrvatskoj

periodici u iseljeništvu itd. Tekstovi su joj prevedeni na španjolski, engleski, rumunjski, makedonski, bugarski... Kao autorica, zastupljena je u *Leksikonu hrvatskoga iseljništva i manjina* te u međukulturnom rječniku suradnika rumunjskog časopisa za međunarodne veze *Orizont Literar Contemporan*, objavljenom u Bukureštu. Na dužnosti predsjednice Povjerenstva za književne veze Društva hrvatskih književnika organizirala je predstavljanja naših autora u Španjolskoj, Nizozemskoj, Rumunjskoj, Meksiku, Boliviji, Čileu, Kubi, Kolumbiji i Australiji. Dobitnica je priznanja i zahvala bivšega čileanskog predsjednika Ricarda Lagosa i bivše ministrice vanjskih poslova Soledad Alvear te počasna građanka Porvenira, mjesta na krajnjem jugu Čilea odnosno ledenoj Ognjenoj Zemlji, kamo su dolazili prvi hrvatski doseljenici. Postala je članicom žirija najuglednije latinsko-američke nagrade „Premia Casa de las Americas“.

Nove hrvatsko-kubanske književne veze iz radionice Željke Lovrenčić – Umjesto kave 12. lipnja 2018.

Na jednom od najvećih i najprestižnijih svjetskih pjesničkih festivala koji se od 1996. održava u Havani na Kubi, od 26. svibnja do 4. lipnja 2018. gostovali su i hrvatski književnici **Željka Lovrenčić, Tomislav Marijan Bilosnić i Marko Gregur**. Najavila sam onaj zanimljiv literarni put, pa čemu ponovno bajam o njemu?

Iako su naši književnici gostovali na kubanskoj TV, da nije internetskih portala u nas jedva da bi tko o gostovanju i znao! Prenosim priču kolega s veseljem o uspjehu, i njihovom i našem.

Voditeljica i ovoga za suvremenu hrvatsku književnost važnoga projekta bila je ugledna hispanistica dr. sc. Željka Lovrenčić, koja je prije dvije godine i započela suradnju s kubanskim književnicima. Otad je Željka Lovrenčić prevela četrdesetak kubanskih suvremenih pripovjedača te su njihova djela objavljena u časopisima *Republika*, *Forum* i *Nova Istra*, a kulturni roman *Ispovijest jednoga roba* Miguela Barneta objavila je zagrebačka Alfa.

Lovrenčićeva je za cjelokupni hispanski prostor prevela izbor pjesama pedeset hrvatskih suvremenih pjesnika, čime su upoznati i kubanski književnici, kao i književnici u više zemalja Latinske Amerike. U tom je kontekstu u Bogoti u Kolumbiji, prije odlaska na Kubu, predstavljena i

Lovrenčićkina antologija *Encuentros*, također predstavljena i u Havani.

Pred mnogobrojnom kubanskom publikom i kolegama iz cijeloga svijeta na **Međunarodnome pjesničkom festivalu** u Havani, ondje vrlo cijenjena Željka Lovrenčić govorila je o književnim vezama između Hrvatske i Kube, predstavila je hrvatsku inačicu spomenutoga romana kulturnoga kubanskog pisca i predsjednika UNEAC-a M. Barneta te svoje hrvatske prijevode kubanskih prozaika, objavljene u hrvatskim časopisima, poglavito u časopisu DHK sa 35 pripovijesti.

Tomislav Marijan Bilosnić u više navrata predstavio se pjesmama iz zbirki *Tigar* i *Afrika*, također u prijevodu Željke Lovrenčić. *Tigar* je, podsjećam, objavljen i prije tri godine u Španjolskoj. Marko Gregur kubanskoj i festivalskoj publici predstavio se pjesmama u prijevodu Ž. Lovrenčić, koje su objavljene u posebnom broju časopisa DHK *Most/The Bridge* iz 2015., a predstavio je i časopis *Artikulacije* u izdanju istoimene umjetničke organizacije iz Koprivnice, koja je i organizirala put hrvatskih pjesnika što ga je financijski poduprlo više hrvatskih institucija.

Hrvatski književnici nastupali su u samostanu Svetoga Franje u starom dijelu Havane, u prostorijama UNEAC-a (Udruženje kubanskih umjetnika i književnika), u Kući poezije (u blizini havanske Katedrale) te u Kubanskome nacionalnom kazalištu. U Kući poezije i u Kubanskome nacionalnom kazalištu naši su se autori predstavili uz pjesnike iz Kube, Italije, SAD-a, Meksika i Kolumbije.

Hrvatska je i posebno predstavljena 31. svibnja u Udruženju kubanskih umjetnika i književnika. Poseban događaj toga dana bila je izvedba drame Mire Gavrana *Lutka* (također u prijevodu Ž. Lovrenčić, a u interpretaciji Simóna Carlosa Martína i Mercedes Marije Noya, članova kazališta Buscón). Publika, u kojoj su uz Kubance bili i predstavnici mnogih zemalja sudionica Festivala, razvidno je uživala u duhovitoj predstavi najprevođenijega hrvatskoga suvremenog književnika.

Za posebno je istaknuti kako su **Željku Lovrenčić, zbog njezinih vrlo uspješnih i zapaženih hispanko-hrvatskih književnih veza kubanske kolege predložili za članicu žirija za dodjelu najznačajnije latinsko-američke književne nagrade *Premio Casa de las Américas***. Biblioteci Casa de las Américas hrvatski su književnici darivali više svojih izdanja.

Hrvatski su se književnici sastali i s više kubanskih kolega, kao i s književnicima s raznih strana svijeta. Domaćin i pratitelj našim je kolegama bio je poznati talijanski pjesnik Gaetano Longo koji već dvije godine živi na Kubi.

Božica Brkan

ODLOMCI IZ KNJIGE *DOK OBLACI PROLAZE*

Suvremena kubanska poezija

Kratki uvod

Nema naroda, nacije pa ni etnije koji ne piše poeziju. “Poezija je Gutenbergov izum”, tvrdio je jedan njemački pjesnik. Usmena ili napisana, u razdobljima gladi ili prirodnih katastrofa, usred bratoubilačkih ili obrambenih ratova, usred prividnoga mira ili svakodnevnine rutine, poezija je uvijek pratila čovjeka od vremena kad je postao Homo Sapiens. Pratit će ga i dalje sve do njegova nestanka kao vrste ili njegova spasa. Poezija se rađa isključivo zbog neizvjesnosti. Niti jedan se pjesnik nikada ne prestaje ispitivati.

Konačno, poezija bi se mogla odrediti više kao vječna izmjena pitanja, a manje odgovora. Zapažanje promjena u različitim poetikama omogućava nam da shvatimo vječno ratno stanje među njima, objašnjava Octavio Paz u svome eseju Harfa i lira. “Tradicija moderne poezije je tradicija neprestanih prekida premda su oni popraćeni nekim poveznicama, utjecajima i obnavljanjima”, govorio je meksički pjesnik i esejist. Na Kubi ne nedostaju, a niti su u prošlosti nedostajala, razmimoilaženja između raznih tendencija. Primjerice, pjesnici naraštaja 80-ih godina tražili su promjenu vezanu uz pamfletsku poeziju pripadnika naraštaja 60-ih i djelomice 70-ih godina. Spomenuti naraštaj pisao je više tropologijsku, intimističku poeziju u kojoj nije bilo pretjeranog zanosa. Jedno od njenih osnovnih obilježja bila je “težnja da djeluje kao kritička savjest društva”. O poeziji koja se

pojaviła poslije 90-ih godina i uskočila u novo tisućljeće, napisano je nekoliko eseja, članaka i prikaza, ali prema momu sudu ona zahtijeva puno dublje proučavanje. Trauma iz toga razdoblja i problemi sadašnjice obilježavaju poeziju najmlađih naraštaja.

Antologija koju predstavljamo hrvatskim čitateljima obuhvaća pjesnike raznih tendencija i dobi. U sadašnjem trenutku poeziju piše mnoštvo stvaratelja, a raznolike poetike koje istodobno objavljuju, šire se na sve dijelove Otoka. Danas istovremeno piše nekoliko naraštaja. Ovaj izbor okuplja samo jedan dio suvremene kubanske poezije. Obuhvaća, primjerice, autore kao što je jedna od najistaknutijih kubanskih pjesnikinja Nancy Morejón, dobitnica Nacionalne nagrade za književnost ili višestruko nagrađivani pjesnik, esejist i pripovjedač Roberto Méndez te ostale, ne manje priznate pjesnike poput Caridad Atencio, Agustina Labrada, Carlosa Zamore, Julije Caballé, Juana Nicolása Padróna, Pedra Óscara Godíneza, Ileana Mulet, Ramóna Elíasa Laffita. Tu su i oni mlađi i vrlo daroviti stvaraoci među kojima se ističu Elaine Villar Madruga i Laura Domingo.

Liričari koji su ponekad skloniji pripovijedanju, oni umjereni i oni drskiji, oni željni novina ili pak oni tradicionalni, oni izravni ili skloni metaforama i intertekstualnosti, urbani i neurbani, realistični ili nedokučivo simbolistički, pod ovim ili onim utjecajima pišu poeziju koja je u neprestanom pokretu, u kojoj isparuju granice između književnih rodova i autohtono poprima univerzalni ton.

Kubanska poezija posjeduje paradigmatično bogatstvo; nema puno naroda s tako širokim spektrom pjesničkih glasova. Duhovna povijest neke zemlje može se pratiti preko njenih pjesnika. Usred tolikoga bogatstva, u našoj poeziji postoji beskrajno mnoštvo dojmljivih stihova, ali jedan od njih je nenadmašan. Za mene taj stih izražava, obuhvaća i sintetizira sve; on će, stih, trajati stoljećima i stoljećima, sve dok ne nestane naš planet ukoliko ne izmislimo nešto što će nas

spasiti od skore katastrofe. Napisao ga je kubanski pjesnik koji je tek bio napunio 42 godine i čije je ime José Julián Martí Pérez: “Imam dvije domovine - Kubu i noć”. Postoji li možda bolji stih?

Alberto Marrero,

Havana, 27. kolovoza 2018.

Alberto Marrero Fernández (Havana, 1956.) je pjesnik i prozaik. Objavio je ova djela: *El pozo y el péndulo* (Bunar i njihalo, 1994.), *Salvación y el eclipse* (Spas i pomrčina, nagrada na natječaju UNEAC-a *Julián del Casal*, 1991.), *Último viento de marzo* (Posljednji vjetar u ožujku, Nacionalna nagrada za prozu *Hermanos Loynaz* 2003.), *Los ahogados del Tiber* (Utopljenici iz Tibera, nagrada na natječaju *Luis Rogelio Noguera* Centra za knjigu i književnost u Havani, 2004.), *La cercanía infinita* (Beskrajna blizina, 2004.), *Efecto Babel* (Posljedice Babilonske kule, 2007.), *Salto mortal de la escritura* (Drastična promjena u pisanju, 2014., nagrada *Alejandra Pizarnik* za poeziju), *Las tentativas* (Pokušaji, 2014., Nacionalna nagrada *Nicolás Guillén*). Dobitnik je nagrade lista *La Gaceta de Cuba* za pripovijest 2009., a 2016. nagrade za pripovijest *Nit i konopac* koju dodjeljuje podružnica UNEAC-a u Villa Clari. Njegove pjesme i priče objavljuju se u časopisima i antologijama u zemlji i inozemstvu. Magistar je povijesti i

predsjednik Kubanskoga nacionalnog udruženja književnika i umjetnika
(UNEAC).

LITANIJA

(Letanía)

Ženski spolni organ nije onakav kakvim smo ga sanjali
(ni ženske grudi ni slina ni lice u svitanje).

Kuća u kojoj živimo nije onakva kakvu smo željeli u snu
(nema balkon; čak niti mali vrt
u kojemu bi se moglo zasaditi drveće, cvijeće i ljekovito
bilje).

Naši prijatelji gotovo uvijek nisu onakvi kakvima smo ih
Sanjali

(ponekad se, sitničavi, pobune pa nam ih je žao).

Naši roditelji nisu onakvi kakvima su bili u snu
(tajnoviti su a ponekad su bili nepravedni).

Zemlja još uvijek nije onakva kakvom smo je sanjali
(svijet još manje).

Ipak, najgore će se dogoditi

onoga dana kad prestanemo vjerovati da život možemo

sanjati,

premda ništa (ili jako malo toga) na kraju ispadne onako

kako je bilo u snu.

MALE UOBICAJENE IZDAJE

(Pequeñas traiciones habituales)

sinu Albertu

Ako odlučiš otići, nemoj se uputiti prema onome poznatom,

ali niti prema vratima gdje započinju

lascivni razgovori s njihovim čuvarima.

Vrata su izmislili kako bi zaustavili nametljivce.

Nekada sam bio jedan od njih

i jako dvojio prije nego što sam ponudio

jedino što je kod mene još bilo živo.

Svatko ima svoje obmane,

svoj bazar mračnih izjava.

U određeno doba dana razmjena je intenzivna.

Govorim ti o bolnim stvarima

i također o malim uobičajenim izdajama.

PSI KOJE NEMAM

(Los perros que no tengo)

Psi su na neki način

uvijek bili prisutni u mome životu.

Ali ih nikada nisam imao.

Ako netko misli da lažem, morao bi

provjeriti pločice na podu.

U zračnoj luci ljudi imaju dokumente

koji im omogućuju da mogu proći kroz oblake.

Svi bismo ponekad trebali proći kroz

pregršt oblaka i imati psa.

Pseće oči zazivaju

samilost koju obično zanemarujemo.

Caridad Atencio rođena je 14. veljače 1963. Pjesnikinja, je, esejistica i istraživačica. Godine 1985. diplomirala je filologiju na Sveučilištu u Havani. Radi kao istraživačica u Centru za proučavanje djela Joséa Martíja. Među ostalima, autorica je knjiga poezije *La Sucesión* (Slijed, 2004.), *Notas a unas notas para L.A.* (Bilješke o nekim bilješkama za L.A., 2005.) i knjige eseja *José Martí y Lezama Lima: la poesía como vaso comunicante* (José Martí y Lezama Lima: poezija kao komunikacijski kod, 2015.).

Što raditi s ranom u daljini?

U staklu tvoga oka prolazi nevidljiva slika.

Propupale grane stabla pritišću krov

a korijenje pričvršćeno konopcima uz dno kamena

izgleda kao da leti.

Tvoji se korijeni zapliću o tebe samog,

hrane se tobom i pustoše te
poput konja
doživljavajući svoj galop u vlastitom otkucaju.

(Iz zbirke *De una estancia en el norte/Iz posjeda na sjeveru*)

Nožem stružu tvoj identitet. Zamisao se miče poput nenauljenog željeza. Otkrivaš neki glas u tvome imenu; „usred najosjetljivije kupke u krvi”, tajnu unutar tajne. Sad sam težina, presađeno drvo. Odjednom milujem svoju lubanju. Naglo su zatvorili metalna vrata duše, svake sekunde gutajući vibracije.

Kad bih bila tužna, odlazila sam kod T. da mi pogleda u dlan. Ujutro sam je čekala u uskom hodniku, zaklonjena lica. Sada su se svi ti posjeti pretvorili u jedan. “Samo strpljivo, vidim uspjeh s nekim papirima... Sviđaš se tom čovjeku, ali tvoja je sreća jedan crnac.” Žvakala je duhan i imala raširene noge dok je stavljala pesnicu na kućni ogrtač. T. koja je čitala sudbinu iz karata, koja je u mlazu moje krvi vidjela vrijeme.

(Iz zbirke *La sucesión/Slijed*)

Nalaziti se na mjestu na kojem ne želiš biti. Ponižavat će te i neće ti uputiti niti jednu riječ. Mjesto koje ti ne žele dati branit ćeš samo rukama. Tijelo će u svojoj nevinosti napraviti zamku. Kad se krik priguši, snažna i mračna, stvarat ćeš na posjedu.

(Iz zbirke *La sucesión/Slijed*)

Gaetano Longo (Italija, 1964.) je pjesnik, pripovjedač, prevoditelj i novinar. Autor je tri romana i dvanaest pjesničkih zbirki. Pjesme su mu prevedene na sedamnaest jezika i objavljivane u knjigama, antologijama i časopisi-ma. Djela su mu objavljena u Italiji, Španjolskoj, Austriji, Sloveniji, Makedoniji, Srbiji, Rumunjskoj, Moldaviji, na Kubi, u Peruu, Argentini i Brazilu. Antologičar je i prevoditelj triju antologija kubanske poezije. Preveo je više od šezdeset knjiga suvremenih svjetskih autora, među kojima su Wole Soyinka, Álvaro Mutis, Ion Deaconescu, Nicolae Dabija, Omar Lara i Kubanci Gastón Baquero, Miguel Barnet i Eliseo Alberto.

Dobitnik je književnih nagrada u Italiji, Makedoniji, Moldaviji i Rumunjskoj. Godine 2014. u Moldaviji je dobio nagradu za prevoditeljski rad. Trenutačno živi u Havani. Član je UNEAC-a i predsjedništva Međunarodnoga pjesničkog festivala u tome gradu.

JEZIČNA EKOLOGIJA (Ecología idiomática)

Oduvijek sam želio biti drvo
koje se obrezuje i pupa
te imati čvrsto zasađeno korijenje.
Ali, uz rizike i promjenljivu sreću
putnika bez cilja i obzorja
najteži je posao pronaći
komadić zemlje
koji nije sačinjen samo od
noćnih mora i dima.

Dobro razmislivši, počeo sam
se pokretati i jesti na slovenski način,
umirati i uskrsavati na hrvatski i srpski,
disati na rumunjski i makedonski način,
opijati se na gvatemalski,

biti diplomat na kolumbijski način,
kašljati, kihati i prehladivati se na
savršeni buenosairški način.

Počeo sam živjeti poput Petrarke i dobrog Calvina,
a sada sanjam na kubanski način.

Osjećam se kao sjemenka nošena vjetrom
što izbjegava noćne more i lokve
i sanja da će postati drvo
s čvrsto ukorijenjenim korijenjem.

POTIŠTENI ULIKS SVOJEM PSIHOLOGU

(El deprimido Ulises a su sicólogo)

Iz svakodnevnog rata
vratiti se u sigurnost broda
mozga punog krvi
dok ti nekoliko kapi prlja ruke,
početi čitati Ezru Pounda i Bashovu haiku poeziju
i napisati dvije ili tri beznačajne bilješke

može izgledati pomalo izopačeno
ali to je samo stvar preživljavanja.

Umoran sam od besciljne plovidbe.

Sit sam potrebe da moram činiti ono što je najbolje

tražiti sigurne rute

izbjegavati ratove i zamke

da bi me zatim kritizirali premda nitko ne želi preuzeti kormilo.

Opraštao sam mnoge stvari, molio za oprostaj

ali čini se da se ništa nije moglo srediti

otkako je neki stari general s naslijeđenim ordenima,

s puno novca i bez ratnih ožiljaka

odlučio pojaviti se u mojoj kući bez ičijeg znanja

kao što su mi prorekli na dan kad sam se žrtvovao bogovima.

Što može učiniti čovjek

kad nema nikoga kome se može povjeriti?

Može fantazirati, sanjati, ispariti,

malo pomalo uranjati u more laži

jer nitko te ne čeka uz ognjište
a oni koji tamo žive puni su gorčine
premda vide da se boriš
protiv poludjelog Neptuna.

Vučješ, umireš, ustaješ,
čak si guliš kožu vlastitim noktima.

Tako je zapisano – kaže se ovdje –
a ja sam sit toga zapisa
i boli me ona stvar
– to se obično kaže ovdje –.

Umoran sam od toga da nosim tuđe sumnje
jer su mi moje dovoljne i suvišne.

Umoran sam od toga da se valjam u blatu
da bi čitav svijet bio jako čist.

Sit sam činjenice da se ne mogu napiti kao idiot
i nesigurno hodati.

Neka nas je vještica željela pretvoriti u svinje
praveći čarolije s našim novcem

trujući mi život i kavu;
nastavljam plaćati njenu psihopatsku ludost i zlobu
otkako sam se pretvorio u bezazleno biće
odlažući sa strane masku lukavog generala.
Ispunio sam uši glazbom Doorsa
i Cardenalovim* stihovima mira
da ne bih čuo ratne himne i pjev sirena.

Ernesto Cardenal (1925.) – nikaragvanski katolički svećenik i pjesnik. Bio je ministar kulture (n. prev.).

Juanita Conejero rođena je u Havani 1934. godine. Članica je UNEAC-a. Doktorirala je filozofiju i književnost na Sveučilištu u Havani. Pjesnikinja je, profesorica i kulturna promotorica. Piše članke i kolumne „Otvorena riječ“ u časopisu CUBARTE. Već desetak godina vodi tribinu o umjetnosti i književnosti *Sol Adentro* (Sunce unutra) nadahnutu meksičkim književnikom i humanistom Alfonsom Reyesom. Objavila je nekoliko knjiga. Pojavljuje se na važnim mrežnim stranicama. Neke od njenih zbirki poezije su: *Más allá del tiempo* (S one strane vremena, 2000.), *Persistencia de la Memoria* (Trajnost sjećanja, 2007.), *Bajo el Reino de unos Ojos* (U carstvu jednih očiju), 2009.), *Luna Roja* (Crveni mjesec, 2015.), *Décimas y Poemas Breves y Selección de Sonetos* (Deseterci i

kratke pjesme i Izbor soneta, 2009., 2010., 2011.). Ima nekoliko neizdanih knjiga. Njeni su radovi objavljivani u raznim antologijama, časopisima i promotivnim materijalima. Dobitnica je priznanja na Kubi i u inozemstvu.

TRILOGIJA

(Trilogía)

STARI KLAVIR

(Viejo piano)

Moja je baka Juana
imala stari njemački klavir
s tipkama
koje je istrošilo šutljivo
vrijeme.

Moja je baka Juana
imala klavir koji je samo
neusklađeno cvilio.

KINESKI VAZA

(Jarrón chino)

Kineska je vaza
svakoga dana čekala
mamine ljiljane.

Danas je, nepotrebnu, samo premještaju
s jedne na drugu stranu.

Oni koji poznaju njenu povijest

kažu

da joj više nije važno

hoće li biti razbijena u komadiće.

ŠUMA

(Bosque)

Jadno lišće na vjetru

tek je korijenje što se ne izgovara niti jednu riječ.

Kako bi smirio bijes,

pred mnoštvom vandala

osvetoljubljivo grizeš svoje tjeskobe

i opireš se osvetnički poput ranjenog konja.

MEĐU VALOVIMA

(Entre las olas)

Kad se približiš, vjetar mi pripada
tajanstven blag. More je nezaustavljiv svjedok.
Plaža s mirisom na školjke.
Pijesak... začuđujući sag.
Oblaci... na putu prema zalasku.
Sunce ... prema pjeni.
Nježni rubovi sjene.
Stablo badema spava.
Slijepa večer polagano umire ispred tijela.
U stanju pripravnosti cvrčci.
Kiša miluje noć.
Bukolički čeznutljivi Debussy ...
Kapi na tijelu okrenutom prema oceanu.

Miguel Barnet (Havana, 1940.) je pripovjedač, pjesnik i antropolog. Objavio je romane *Biografía de un cimarrón* (Ispovijest jednoga roba, 1966.), *Canción de Rachel* (Rachelina pjesma, 1969.), *Gallego* (Galježanin, 1983.), *Stvarni život* (La

vida real, 1986.), *Oficio de ángel* (Anđelov posao, 1989.) i *Un cubano en Nueva York* (Kubanac u New Yorku, 1990.). Neke od njegovih pjesničkih zbirki su *La piedrafina y el pavorreal* (Drago kamenje i paun, 1963.), *Viendo mi vida pasar* (Gledajući kako mi život prolazi, antologija, 1987.) *Mapa del tiempo* (Zemljovid vremena, 1989.), *Con pies de gato* (Mačjim koracima, 1993.), *Actas del final* (Konačni kraj, 2000.) Također je objavio knjigu eseja *La fuente viva* (Živi izvor, 1998.), monografiju *Cultos Afrocubanos* (Afro-kubanski obredi, 1995.) i zbirku kubanskih basni *Akeké i jutía* (1978.).

Dobitnik je Nacionalne nagrade (1994.), Međunarodne književne nagrade Trst-poezija (2005.), Nagrade *Juan Rulfo* za pripovijest (2006.), Međunarodne nagrade *Camaiore* (2006.), Nagrade *José Donoso* za životno djelo (Sveučilište u Talki, 2008.), Nagrade za poeziju *Akademije Eminescu* (Rumunjska, 2011.), Nagrade *Cavaliere* Republike Italije (2011.) te počasnih doktorata (Honoris Causa) *Sveučilišta Craiova* (Rumunjska), *la Sapienza de Roma* (Italija, 2013.) i *Istočnog sveučilišta na Jukatani* (Meksiko, 2015.).

SVETA OBITELJ

(La sagrada familia)

Obitelj me slijedi pogledom

Osjećaju samilost prema meni

i čuvaju me čak i od pljuskova

Za stolom, malo me se pribojavaju,
ali ipak
(ovo je treći put da skrivaju
boce finog pića)
stavljaju moju fotografiju u okvir zrcala
i pobjedonosno izjavljuju
dobri Miguel!

Ali obitelj zna
da sam – kad se radi o njihovom ugledu
i njihovim zagonetnim šutnjama – sasvim ravnodušan
Jednoga će me dana
gotovo s užasom dozivati:

Sine!

TISKARSKE POGRJEŠKE

(Fe de erratas)

Tamo gdje se kaže veliki bijeli brod

treba reći oblak

tamo gdje se kaže sivo

treba reći daleka i zaboravljena zemlja

tamo gdje se kaže miris

treba reći draga moja majko

tamo gdje se kaže César

treba reći mrtvac već u stanju raspadanja

tamo gdje se kaže travanj

može se reći drvo ili stup ili vatra

ali tamo gdje se kaže mač

gdje se kaže jezik

gdje se kaže ona čudna ljubav

treba reći brodolom napisan

velikim slovima

PRUTURJEČJE

(Contradicción)

Nema više ljubavi

Zaborav je bio jači

Više ni cvijeće koje smo posadili ne diše
Gledaš me i tvoje me oči, tako daleke,
čude
Gledam te i smiješim se zbog tolikog proturječja
Kako je moguće da ako se ne volimo
i ako je sve tako jalovo,
ovi stihovi što ih pišem
padaju na plodno tlo?

ZRCALO

(El espejo)

Dijete koje više nisam,
koje više nikad neću biti,
promatra se u zrcalu
Na trenutak ponovno imam
onaj sjaj što plovi u pogledu
Izgubljeni valovi, naleti vjetra što se vraćaju poput žeravice,
oči s nekom drugom nadom, iz nekoga drugog vremena
koje se rastapa i pada u prozračnim kapima

u umivaonik

Ushićeno dijete koje više nisam

želi popraviti sliku, zauvijek ukrasti zrcalo

Ali, slika kruži, skriva se iza vrlo živahnog djeteta;

zbunjuje je neprijateljski sjaj,

zapliće se u rukopis

i na kraju isparuje

Poezijo, ti koja znaš istinsku tajnu stvari,

lice puno žudnje, proročice života,

reci mi koga da okrivim za ovu čudnu viziju?

Zrcalo suučesnika u priči

ili sebe?

Nancy Morejón (Havana 1944.) je pjesnikinja, dramaturginja, esejistkinja i prevoditeljica. Otac joj je afričkih korijena, a majka kineskih i europskih. Već se u ranoj dobi istaknula u učenju. S trinaest je godina počela pisati pjesme, a s petnaest predavati engleski jezik. S osamnaest je godina objavila svoju prvu knjigu poezije *Mutismos* (Mutavosti). Od 1963. do 1964. predavala je francuski na školi *Gustavo Ameijeiras* u Havani i radila kao prevoditeljica za Ministarstvo unutarnjih poslova. Godine 1964. dobila je nagradu *Rubén Martínez Villena*. Od 1963. do 1965. bila je članicom Glavnog odbora Saveza mladih komunista u jezičnoj školi. Diplomirala

je francuski jezik i književnost na Sveučilištu u Havani (1966.). Doktorirala je na temu poezije pjesnika s Martinika, Aiméa Césairea. Između 1986. i 1993. te ponovo od 2000. bila je ravnateljica Centra za karipske studije u instituciji Casa de las Américas*. Od 1999. redovna je članica Kubanske akademije znanosti. U svojoj bogatoj karijeri, uglavnom se posvetila simultanom prevođenju, ali također je vrlo uspješna u književnome i kulturnom djelovanju. Dobitnica je mnogih nacionalnih i stranih nagrada od kojih se ističu nagrada *Yari-Yari za suvremenu poeziju* koju joj je za cjelokupni rad dodijelilo Sveučilište u New Yorku, *Zlatna kruna* sa Struških večeri u Makedoniji i nagrada *Rafael Alberti* na XII.

međunarodnom pjesničkom festivalu u Havani. Također, dobitnica je Ordena za zasluge Republike Francuske. Suradivala je u nizu časopisa. U svojim se djelima često bavi mitologijom kubanskog naroda i vezama između crnačkog stanovništva i kreola zbog kojih je nastao novi, kubanski, identitet. Snažno podupire kubansku revoluciju i vladu, a bavi se i temama feminizma i položajem žena (osobito crnkinja) u suvremenome kubanskom društvu. Premda u njejoj poeziji ne prevladavaju političke teme, česte piše o ropstvu i lošim odnosima između Kube i Sjedinjenih Američkih Država. Poezija joj je uglavnom lirska, duhovna, erotska i ponekad, bukolika. Rado rabi ironiju i humor. Osobito je cijenjena u SAD-u.

Pjesme su joj prevedene na engleski, francuski, portu-galski, talijanski, ruski, poljski i nizozemski.

*Casa de las Américas – kulturna institucija koja promiče umjetnost i književnost (n. prev.).

IZGUBLJENA PTIČICA

(Pajarita sin rumbo)

Izgubljena ptičica smješta mi se na rame
dok se pored mene pojavljuje trak svjetlosti.
Uplašila sam se otkrivši među njenim nožicama
tanki mlaz krvi i izmet nevrijedan spomena.
Gdje je bila prije nego što mi se smjestila na rame?
Pogled mi pada na tlo i oči mi možda otkrivaju
neki prijašnji krajolik, grad izrešetan pucnjevima,
maleni grad koji su zauzeli tenkovi,
dim i stvarna smrt.

Gdje se ranije smjestila

moja malena prijateljica, sada izgubljena?
Izgubljena ptičica promatra let vrapca i
okreće krila prema nebu
ne vodeći računa o tome sudbinskom susretu,
ne shvaćajući što se događa.

Peñalver* 51, 17. svibnja 2007.

*Peñalver – mjesto u španjolskoj općini Guadalajara, u pokrajini Ka-stilja-La Mancha (nap. prev.).

OBITELJ SE SLIKA

(La familia se retrata)

U sjećanje na slikara Agustína Fernández*

Naslikane žene što stoje
u svakodnevnom ozračju:
dim iz vrućeg glačala
leti prema obzorju
Obiteljske žene
otvrdnula lica
s naslijeđenom ljupkosti što klizi portretom
kojim luta slikar
dodirujući spokojnu vodu u nekim očima,
očima djevica
ili onima šutljivih majki,

blagoslovljenim zvukom bijelih plahta

što se njišu na praznini snažnog vjetra.

Odlučne žene s naočalama

ozbiljnim poput njihovih ruku što stvaraju sreću

koju im život oduzima.

*Augustín Fernández (1928.9 – kubanski slikar (n. prev.)

NASUPROT PRAZNOG STIHA

(Contra el verso vacío)

Želim do čovječanstva pogurnuti

spokoj svakodnevice.

Zbog toga koračam snažno

prema cvjetnom putu

nasuprot praznog stiha

i pišem najiskrenije pjesme

opjevavajući prepelicu,

nakovanj i usta,

žrtvenog jarca i mekušce,

tišinu,

siromašnog crnca obuzetog srdžbom,

ženu koja ga je uvijek pratila.

Živim nasuprot praznome, razmetljivom, bijednom stihu

da bih izgradila život,

naš život.